

TAITEILIJANA SUOMESSA: AMMATTITAITEILIJAT SUOMESSA VUONNA 2019

MARIA HIRVI-IJÄS, VAPPU RENKO, AINO LEPPÄNEN,
EMMI LAHTINEN & SAKARIAS SOKKA

Ammattitaiteilijat ovat Suomessa keskeinen taide- ja kulttuuripolitiikan kohde. Tämä tietovihko tarjoaa tietoa Suomen ammattitaiteilijakunnasta vuonna 2019.

Tieto on koottu Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporessa osana Taiteilijana Suomessa -tutkimusta.

Tutkimuksen tarkoitus on kerätä tietoa eri taiteenalojen ammattitaiteilijoista taide- ja taiteilijapolitiikan harjoittamisen tueksi sekä taiteilijoiden toimintaedellytysten edistämiseksi Suomessa.

Taiteilijuus on avoin ammattinimike, jota ei voi yksiselitteisesti määritellä.

Käytämme ammattikunnan rajaamiseen neljää kriteeriä, jotka kuvataan seuraavalla sivulla.

Taiteilijana Suomessa on rekisteritutkimuslähtöinen, mikä ohjaa tutkimuksen aineistoa, menetelmiä ja tietopohjaa.

Kyseessä on toistaiseksi kattavin ammattitaiteilijoita Suomessa koskeva aineisto.

Hanke toteutetaan yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Taiteen edistämiskeskuksen (Taike) ja Tilastokeskuksen kanssa.

Sisältö

1. Aineisto ja menetelmät
2. Ammattitaiteilijoiden määrä Suomessa tutkimusaineiston mukaan
3. Taiteenalat Taiteilijana Suomessa -tutkimuksessa
4. Koulutus
5. Taiteilijat väestöryhmänä
6. Taiteilijoiden asuinpaikat
7. Taiteilijoiden työllisyys ja työskentely
8. Taiteilijoiden toimialat ja sektorit
9. Tulot
10. Apurahat
11. Yhteenveto ja jatkotutkimus
12. Aineisto ja lähteet

1. Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen aineistona ovat Tilastokeskuksen rekisteritiedot vuodelta 2019 (FOLK-aineisto). Aineiston tiedot kuvaavat Suomen väestön perus- ja tulotietoja, tutkintoja, työssäkäyntiä ja asuinkuntia.

Tilastokeskuksen rekisteritietoja täydennettiin ja rajattiin Taikelta, apurahasäätiöiltä sekä taiteilijajärjestöiltä saaduilla tiedoilla.

Taikelta saatiin tieto yksilöhakijoista, joille on myönnetty apuraha vuosina 2015–19.

Apurahasäätiöiltä saatiin tietoa taiteilijoista, joille on myönnetty yksilöapuraha vuosina 2018–20. Tietoa saatiin neljältä säätiöltä:

- Koneen Säätiö
- Musiikin edistämissäätiö MES
- Suomen elokuvasäätiö SES
- Suomen Kulttuurirahasto.

Taiteilijajärjestöistä jäsenrekisteritietoa toimittivat:

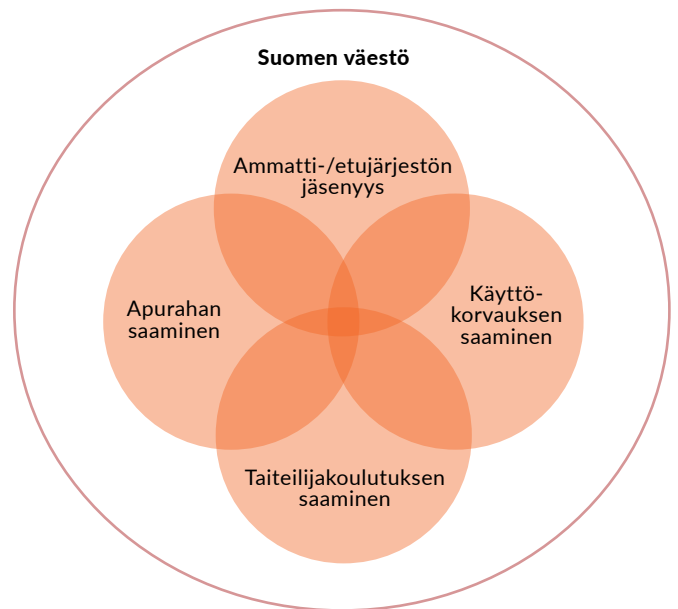
- Finlands svenska författareförening
- Kuvittajat ry
- Muu ry
- Suomen Kirjailijaliitto ry
- Suomen Kuvanveistäjäliitto ry
- Suomen Taidegraafikot ry
- Taidemaalari liitto ry
- Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry (taiteilijajäsenet)
- Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto (Teme)
- Valokuvataiteilijoiden liitto ry
- Visuaalisen viestinnän suunnittelijoiden järjestö Grafia ry.

Moni muu säätiö ja järjestö oli kiinnostunut toimittamaan tietoa tutkimukseen, mutta niiden tietosuoja-lausekkeet estivät vielä toistaiseksi tiedon luovuttamisen tutkimuskäyttöön.

Taiteilijana Suomessa -tutkimuksen rekisteriaineisto muodostettiin siten, että FOLK-aineistosta rajattiin ammattitaiteilijakunta neljän kriteerin kautta, jotka pohjaavat professiotutkimukseen. Kriteerit ovat:

1. suoritettu taiteilijakoulutus
2. apurahan saaminen taiteelliseen työhön
3. taiteenalan ammatti-/etujärjestön jäsenyys
4. korvauksen saaminen (taide)teosten käytöstä (käyttökorvaus).

KUVIO 1. Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston rajaus.

Kattava kuvaus tutkimuksen lähestymistavasta ja kriteerien perusteista löytyy erillisestä työpaperista (Hirvi-Ijäs ym., 2021).

Tutkimukseen pyrittiin saamaan kattava tieto kaikista kriteerit täyttävistä henkilöistä. Käytännössä aineistossa on kuitenkin joitakin aukkoja, koska tietoa kaikista kriteerit täyttävistä taiteilijoista Suomessa ei ole saatavilla.

2. Ammattitaiteilijoiden määrä Suomessa tutkimusaineiston mukaan

Tutkimuksessa käytetyt kriteerit rajaavat tutkimusjoukkoa osin eri tavoin.

Mukana ovat kaikki apurahaa saaneet, jo vertaisarvioinnin läpikäyneet henkilöt. Myös taiteilijajärjestön jäsenyys on yksin riittävä kriteeri ammattitaiteilijuuteen, koska järjestöjen kriteerit takaavat ammatillisuuden.

Taiteilijakoulutus tai käyttökorvauksen saaminen eivät tässä yksin kuvaa aktiivista toimintaa taiteilija-ammattissa.

Taiteilijakoulutuksen suorittaneista sekä korvausta teosten käytöstä saaneista mukaan tutkimusjoukkoon luettiin vain ne henkilöt, jotka täyttivät myös

vähintään yhden muun kriteerin. Koulutuskriteeri rajattiin tässä korkeakoulututkintoon (ammattikorkeakoulut ja yliopistot).

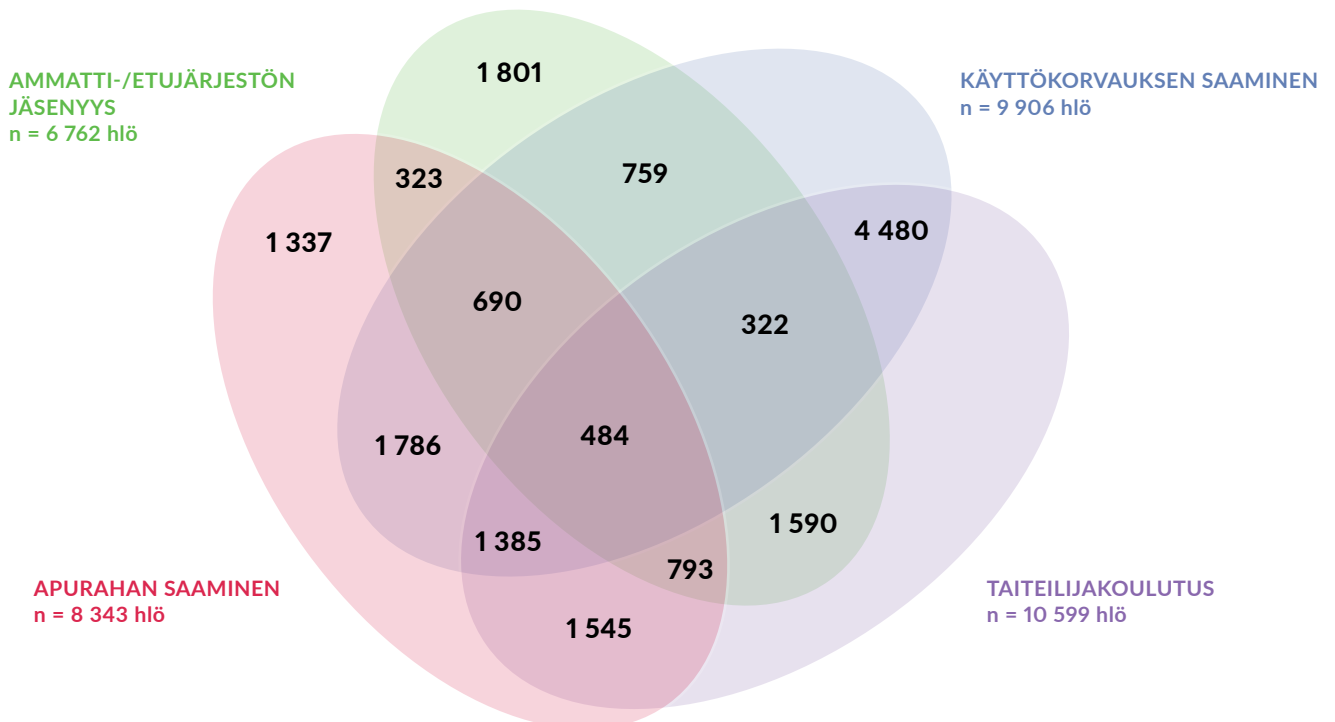
Tietyillä taiteenaloilla (arkkitehtuuri ja muotoilu, musiikki) tarkasteltiin myös erikseen taiteilijakoulutuksen saaneita aineiston aukkojen tunnistamiseksi.

Suomessa on aiemmissa tutkimuksissa arvioitu olevan noin 25 000 ammattitaiteilijaa.

Taiteilijana Suomessa -tutkimuksen rekisteriaineistoon kuuluu 17 295 ammattitaiteilijaa. Tätä joukkoa tarkastellaan seuraavaksi Tilastokeskuksen aineistojen pohjalta.

KUVIO 2. Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston muodostaminen.

Taiteilijana Suomessa -rekisteriaineiston koko = 17 295 ammattitaiteilijaa

3. Taiteenalat Taiteilijana Suomessa -tutkimuksessa

Tutkimuksessa ammattitaiteilijakunta jaetaan kuudelle taiteenalalle:

1. **Arkkitehtuuri ja muotoilu**
2. **Audiovisuaaliset taiteet (elokuvataide, mediataide)**
3. **Esittävät taiteet (näyttämötaide, tanssitaide, sirkus)**
4. **Kirjallisuus**
5. **Musiikki**
6. **Visuaaliset taiteet (kuvataide, valokuvataide, sarjakuva- ja kuvitustaide).**

Taiteenalat pohjaavat keskeisiin taidehallinnossa ja tilastoinnissa käytettyihin jakoihin.

Tutkimuksessa käytettyjen kriteerien merkitys eri taiteenaloilla vaihtelee. Esimerkiksi apurahojen merkitys on korostunut visuaalisten taiteiden ja kirjallisuuden aloilla. Käyttökorvauksen merkitys korostuu musiikin ja kirjallisuuden aloilla.

Arkkitehtuurin ja muotoilun alojen taiteilijoista saadaan tutkimukseen tietoa koulutuksen ja apurahojen kriteerien kautta. Identifioituminen taiteilijakuntaan aloilla vaihtelee.

Audiovisuaalisten alojen taiteilijoista saadaan tutkimukseen tietoa kaikkien kriteerien kautta.

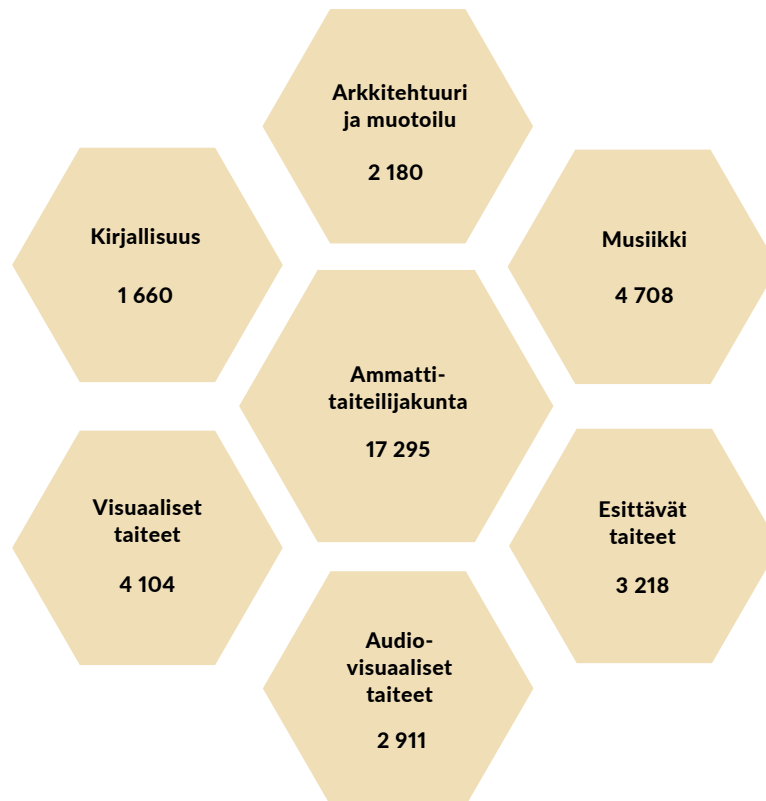
Esittävien taiteiden taiteilijoista saadaan tutkimukseen tietoa kaikkien kriteerien kautta. Taide- ja kulttuurilaitosten palkansaajista ei ole erikseen tietoa.

Kirjallisuuden alan taiteilijoista saadaan tutkimukseen tietoa muiden kriteerien kuin koulutuksen kautta. Kirjallisuuden alalla ei ole erikseen tarjolla tutkintoon johtavaa koulutusta.

Musiikin alan taiteilijoista saadaan tutkimukseen tietoa koulutuksen, apurahojen ja käyttökorvauksen kriteerien kautta.

Visuaalisten alojen taiteilijoista saadaan tutkimukseen tietoa kaikkien kriteerien kautta.

KUVIO 3. Taiteilijat eri taiteenaloilla Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

(Huom. osa toimii useammalla kuin yhdellä taiteenalalla – kokonaissumma 18 781)

4. Koulutus

Koulutusta tarjotaan eri tasoilla. Suurimmalla osalla taiteilijoista Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa korkein suoritettu tutkinto on ylempi korkeakoulututkinto tai alempi ammattikorkeakoulututkinto.

Tilastokeskuksen tutkintotilasto kuvaa tutkinnon suorittaneita Suomessa. Tätä kautta ei saada tietoa henkilöistä, jotka ovat opiskelleet suorittamatta tutkintoa tai suorittaneet tutkinnon ulkomailla, jos tätä tutkintoa ei ole hyväksi luettu Suomessa.

TAULUKKO 1. Taiteilijoiden korkeimman tutkinnon koulutusaste.

Koulutusaste	Lkm.	%
Ylempi korkeakoulututkinto	7 002	40,5 %
Ammattikorkeakoulututkinto	3 869	22,4 %
Lukiokoulutus	1 285	7,4 %
Alempi korkeakoulututkinto	1 260	7,3 %
Ammatillinen peruskoulutus	1 218	7,0 %
Ei tietoa	893	5,2 %
Opistoaste	690	4,0 %
Tohtorintutkinto	498	2,9 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	274	1,6 %
Ammattitutkinto	162	0,9 %
Lisensiaatintutkinto	80	0,5 %
Erikoisammattitutkinto	38	0,2 %
Ammatillinen korkea-aste	15	0,1 %
Koulutusaste tuntematon	6	0,0 %
Lääkärin erikoistumiskoulutus	5	0,0 %
Yhteensä	17 295	100

Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston taiteilijoista 64 prosentilla korkein suoritettu tutkinto on taidealan tutkinto.

Kaikilla taiteenaloilla (esimerkiksi kirjallisuus) ei ole tutkintoon johtavaa koulutusta.

TAULUKKO 2. Taiteilijoiden korkeimman tutkinnon koulutusala.

Koulutusala	Lkm.	%
Taidealat	10 986	63,5 %
Yleissivistävä koulutus	1 285	7,4 %
Kasvatusalat	1 182	6,8 %
Muu tai ei tietoa	899	5,2 %
Kielet	674	3,9 %
Kauppa ja hallinto	341	2,0 %
Humanistiset alat (paitsi kielet)	295	1,7 %
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	284	1,6 %
Yhteiskuntatieteet	216	1,2 %
Viestintä ja informaatiotieteet	167	1,0 %
Terveys	164	0,9 %
Kone-, prosessi-, energia- ja sähkötekniikka	157	0,9 %
Hyvinvointi	119	0,7 %
Henkilökohtaiset palvelut	117	0,7 %
Humanistiset ja taidealat, yleiset koulutusohjelmat	67	0,4 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	66	0,4 %
Materiaali- ja prosessitekniikka	55	0,3 %
Biologia ja biotieteet	37	0,2 %
Oikeustieteet	32	0,2 %
Maatalous	28	0,2 %
Fysikaaliset tieteet, kemia ja geotieteet	26	0,2 %
Matematiikka ja tilastotiede	22	0,1 %
Muut tai tuntemattomat koulutusalat	21	0,1 %
Metsätalous	18	0,1 %
Ympäristöalat	15	0,1 %
Turvallisuuspalvelut	11	0,1 %
Kuljetuspalvelut	8	0,0 %
Terveys- ja hyvinvointialat, yleiset koulutusohjelmat	3	0,0 %
Yhteensä	17 295	100

5. Taiteilijat väestöryhmänä

FOLK-aineisto kuvaa vuoden viimeisellä viikolla Suomessa asunutta väestöä, minkä vuoksi osasta kriteeriemme mukaan tunnistetuista ammattitaiteilijoista puuttui tietoja Tilastokeskuksen aineistossa. FOLK-aineiston kautta saimme tietoa kaikkiaan 16 756 henkilöstä.

Tässä osiossa väestöryhmätietoon kuuluvat ikä, sukupuoli, kieli ja syntyperä.

IKÄ

Suomen ammattitaiteilijat olivat vuonna 2019 useimmiten 35–44-vuotiaita. Heidän osuutensa koko taiteilijakunnasta oli runsas kolmannes. Taiteilijoiden keski-ikä oli 45 vuotta.

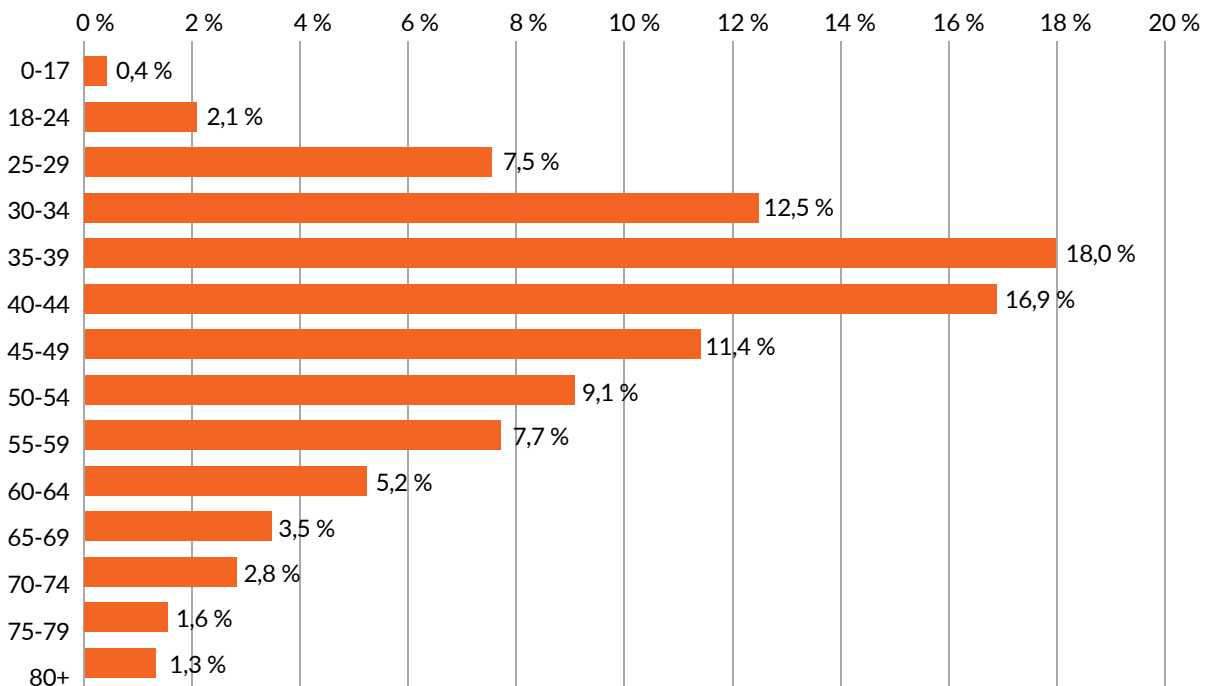
Nuorimpaan joukkoon kuuluu esimerkiksi näyttelijöinä ja muusikoina työskenteleviä alaikäisiä.

Yli 65-vuotiaiden osuus ammattitaiteilijakunnasta oli yhdeksän prosenttia. Taiteilija-ammattissa eläkeikä ei usein merkitse ammatillisen toiminnan päättymistä.

TAULUKKO 3. Taiteilijoiden keski-ikä eri taiteenaloilla Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

Taiteenala	Keski-ikä vuonna 2019
Arkkitehtuuri ja muotoilu	46
Musiikki	41
Esittävät taiteet	44
Visuaaliset taiteet	48
Audiovisuaaliset taiteet	41
Kirjallisuus	54

KUVIO 4. Ammattitaiteilijakunnan ikäjakauma vuonna 2019.

SUKUPUOLI

Suomen ammattitaiteilijoista 54 prosenttia oli naisia ja 46 prosenttia miehiä vuonna 2019.

Naisten osuus taiteilijoista oli miehiä suurempi erityisesti visuaalisten taiteiden, arkkitehtuurin ja muotoilun sekä esittävien taiteiden taiteenaloilla.

Miesten osuus taiteilijoista oli naisia suurempi musiikin alalla.

Tutkimuksen aineistona olevat rekisterit eivät sisällä tietoa henkilöiden sukupuoli-identiteetistä.

ÄIDINKIELI

Ammattitaiteilijoista oli vuonna 2019

- 90 % suomenkielisiä
- 6 % ruotsinkielisiä
- 4 % muita äidinkieliä puhuvia.

Vuonna 2019 Suomen koko väestöstä suomenkielisten osuus oli 87 prosenttia, ruotsinkielisten viisi prosenttia ja muita kieliä puhuvien noin kahdeksan prosenttia.

SYNTYPERÄ

Syntyperältään ammattitaiteilijoista oli vuonna 2019

- 96 % suomalaistaustaisia
- 4 % ulkomaalaistaustaisia.

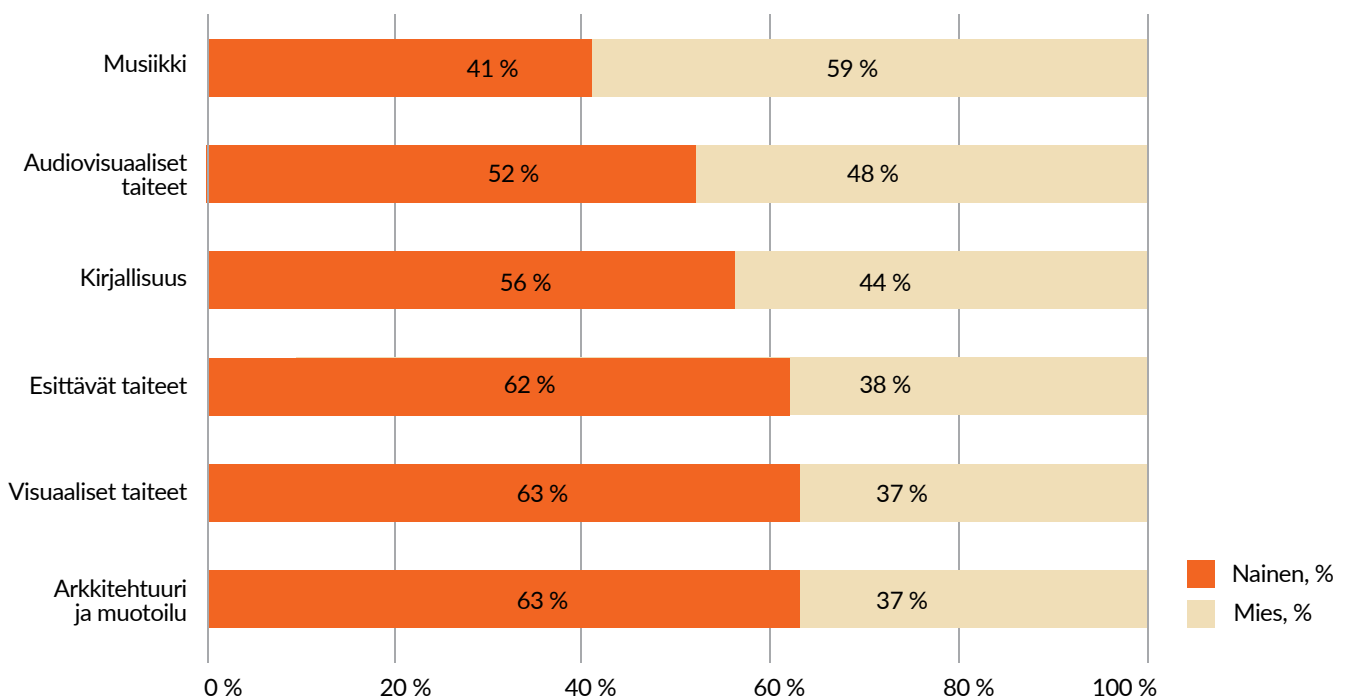
Koko Suomen väestöstä suomalaistaustaisia oli 92 prosenttia ja ulkomaalaistaustaisia kahdeksan prosenttia.

Tilastokeskuksen rekistereissä suomalaistaustaisia ovat kaikki ne henkilöt, joiden vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa. Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.

Kirjallisuuden alalla ulkomaalaistaustaisten taiteilijoiden osuus on hieman keskimääräistä pienempi, kaksi prosenttia.

Visuaalisten taiteiden alalla ulkomaalaistaustaisten taiteilijoiden osuus on kuusi prosenttia.

KUVIO 5. Taiteilijoiden sukupuoli eri taiteenaloilla Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

6. Taiteilijoiden asuinpaikat

Suomen ammattitaiteilijat ovat keskittyneet Uudellemaalle ja etenkin Helsinkiin.

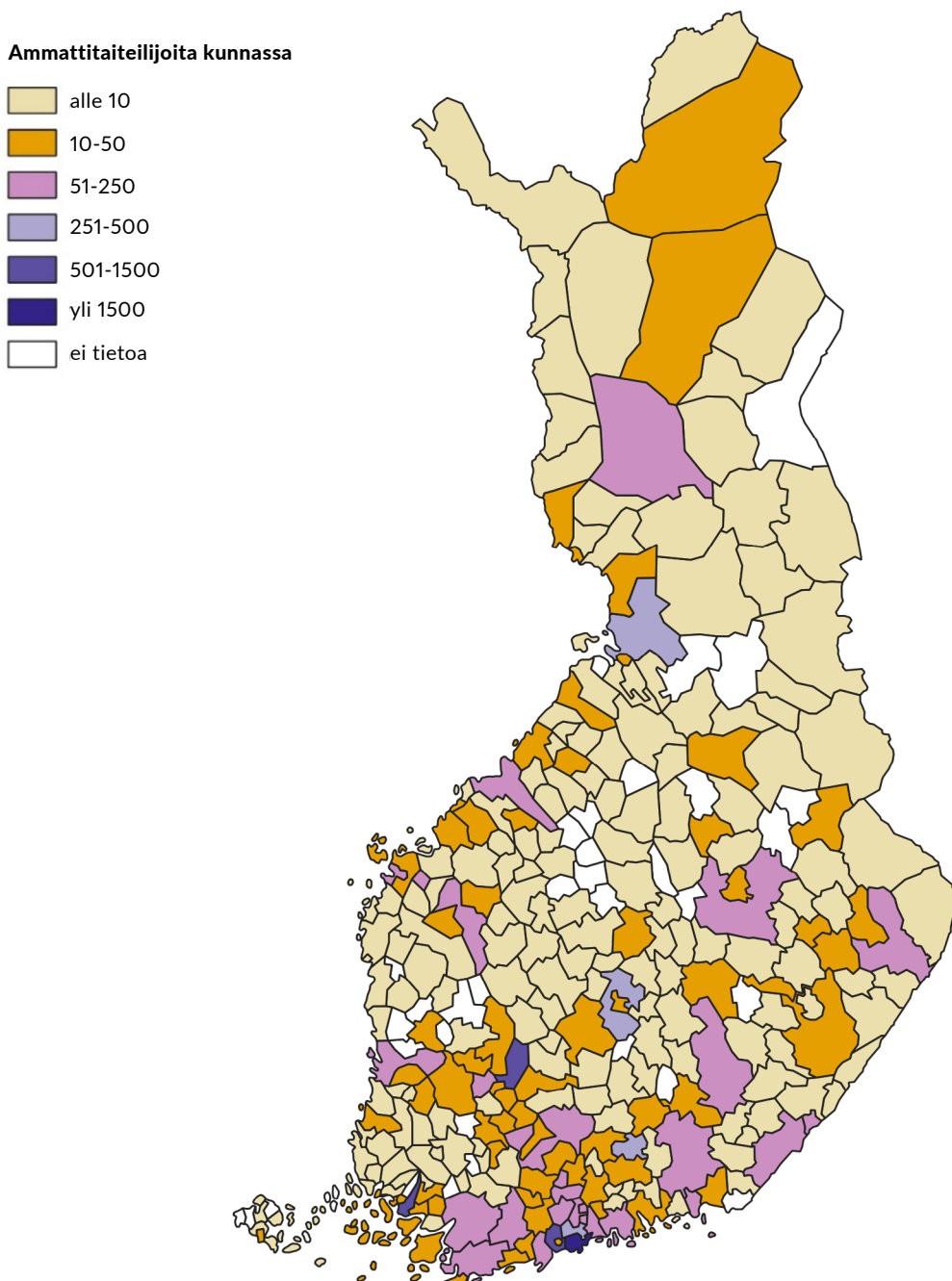
Vuonna 2019 Helsingissä asui 48 prosenttia (8017) Taiteilijana Suomessa -aineiston taiteilijoista.

Uudellamaalla taiteilijoista asui kaikkiaan 63 prosenttia. 32 prosenttia aineiston ammattitaiteilijoista oli syntynyt Uudellamaalla.

Pirkanmaalla taiteilijoista asui kahdeksan prosenttia ja Varsinais-Suomessa kuusi prosenttia vuonna 2019. Pirkanmaalla syntyneiden osuus oli noin seitsemän prosenttia ja Varsinais-Suomessa syntyneiden osuus noin kuusi prosenttia.

Muissa maakunnissa asuvien taiteilijoiden osuus Suomen koko taiteilijakunnasta oli kussakin kolme prosenttia tai vähemmän.

KUVIO 6. Ammattitaiteilijoiden lukumäärä kunnittain Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

7. Taiteilijoiden työllisyys ja työskentely

Moni taiteilija yhdistää palkkatyötä, yrittäjyyttä ja apurahalla työskentelyä. FOLK-aineistossa käytetty pääasiallisen toiminnan ja työllisyyden luokittelu ei kuvaa työnteon moninaisuutta.

Tutkimuksessa käytetty tieto henkilön pääasiallisesta toiminnasta kuvaa tilannetta vuoden 2019 viimeisellä viikolla (TVM). Apurahalla työskentelyä ei tilastoida, joten sitä ei saada esiin aineistosta.

Vuonna 2019 Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoista oli

- 72 % työllisiä
- 10 % työttömiä
- 10 % eläkeläisiä
- 4 % opiskelijoita ja koululaisia
- 4 % muita työvoiman ulkopuolella olevia.

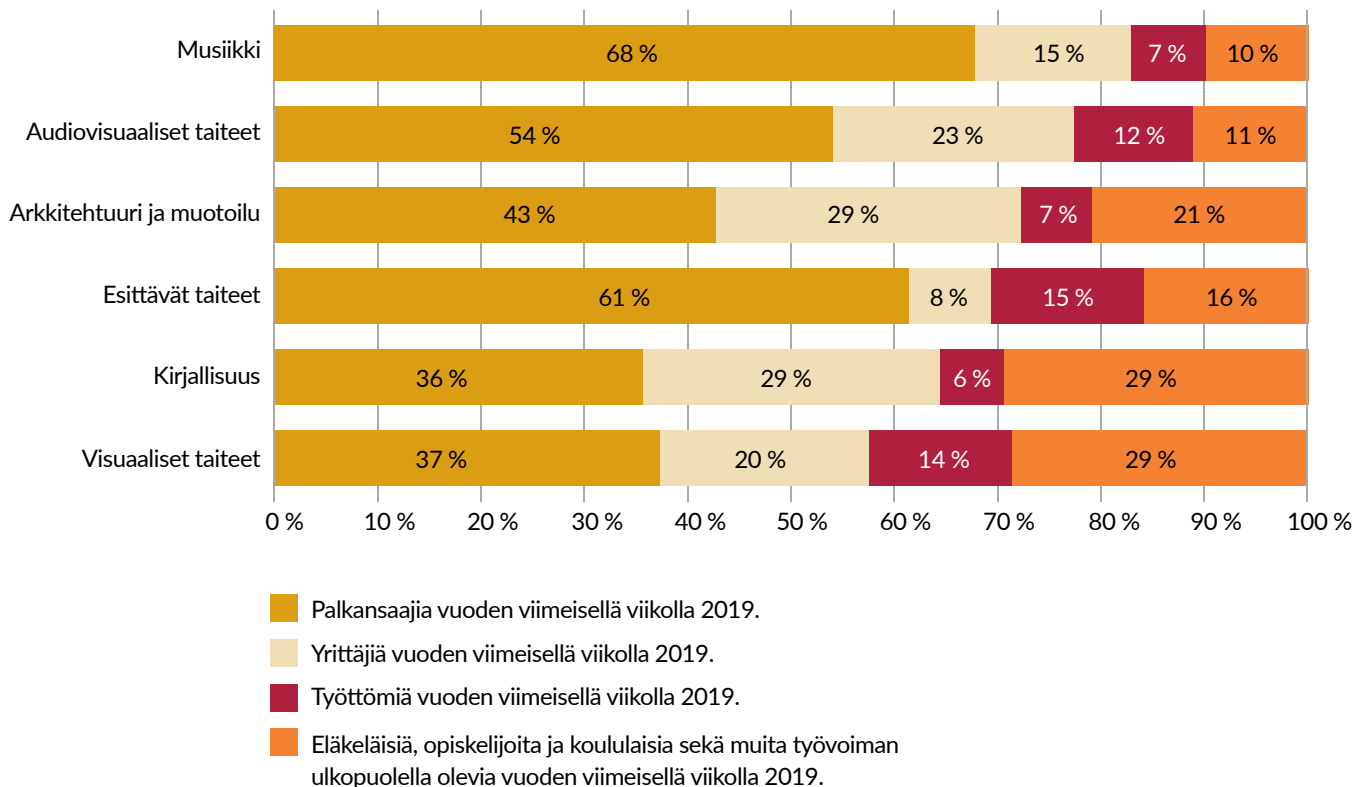
Koko väestön 15–64-vuotiaista 73 prosenttia oli työllisiä ja seitsemän prosenttia työttömiä vuonna 2019.

Työllisiin kuuluu yrittäjiä ja palkansaajia. Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston työllisistä ammattitaiteilijoista 75 prosenttia oli palkansaajia ja 25 prosenttia yrittäjiä vuoden 2019 viimeisellä viikolla. Koko väestön työllisistä palkansaajia oli 86 prosenttia ja yrittäjiä 14 prosenttia vuonna 2019.

Eri taiteenaloilla on erilaiset mahdollisuudet työskennellä taiteilijana palkkatyössä. Esimerkiksi esittävien taiteiden ja musiikin aloilla taidelaitosrakenne työllistää taiteilijoita palkansaajina.

Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa suurimmat palkansaajien osuudet työllisistä olivat vuonna 2019 esittävien taiteiden ja musiikin aloilla. Pienin palkansaajien ja vastaavasti suurin yrittäjien osuus työllisistä vuoden viimeisellä viikolla oli kirjallisuuden alalla.

KUVIO 7. Ammattitaiteilijoiden pääasiallinen toiminta eri taiteenaloilla vuoden viimeisellä viikolla vuonna 2019 Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

8. Taiteilijoiden toimialat ja sektorit

Taiteilijat toimivat eri aloilla yhteiskunnassa.

Toimialan määrittelyssä käytetään Tilastokeskuksen toimialaluokitusta. Siinä jaotellaan yritykset, organisaatiot ja yksittäiset toimipaikat niiden pääasiallisen taloudellisen toiminnan mukaan.

Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston taiteilijoista suurimmat osuudet työskentelivät vuonna 2019 seuraavilla toimialoilla:

- **Esittävät taiteet (90010): 14 %**
- **Korkea-asteen yliopistokoulutus ja ammattikorkeakoulutus (85420): 8 %**
- **Taiteen ja musiikin koulutus (85520): 7 %**
- **Kansanopistot, kansalaisopistot, työväenopistot ja vastaavat (85591): 4 %**
- **Tuntematon toimiala (00000): 5 %**
- **Kulttuuri- ja viihdetoiminta (900): 4 %**
- **Elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotannot (59110): 4 %**

Taiteellisen luomisen toimialalla (90030) työskenteli kolme prosenttia työllisistä taiteilijoista.

Taiteellisen luomisen toimialalle kuuluu tilastoinnissa itsenäisten taiteilijoiden alkuperäisteosten luominen: itsenäiset taiteilijat kuten kuvanveistäjät, taidemaalarit, sarjakuvapiirtäjät, taidegraafikot, kuvittajat ja muut kuvataiteilijat, säveltäjät, kauno- ja tietokirjailijat, taidekäsityöläiset sekä taidevalokuvaajat.

Lisäksi toimialalle luetaan taideteosten ja museo-esineiden konservoiijat itsenäisinä toimijoina, freelance-toimittajat sekä tekninen kirjoittaminen (esim. käyttöohjeiden kirjoittaminen).

Yhteiskunnallinen toiminta jaetaan sektoreihin, joista yleensä erotetaan julkinen sektori, yksityinen sektori ja kolmas sektori.

Tilastokeskuksen sektoriluokituksessa yksiköt jaetaan omistajuuden, toiminnan tarkoituksen ja rahoitustavan perusteella.

Tilastoinnissa sektoreita ovat yritykset, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, julkisyhteisöt, kotitaloudet sekä kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Vuonna 2019 Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston työllisistä taiteilijoista työskenteli:

- **25 % yksityisissä kotimaisissa yrityksissä**
- **22 % kotitalouksia palvelevissa voittoa tavoittelemattomissa yhteisöissä**
- **16 % kunnille**
- **10 % työnantajien ja muiden elinkeinonharjoittajien kotitalouksissa**
- **9 % muissa valtionhallinnon yksiköissä**
- **18 % muilla toimialoilla tai toimialasta ei tietoa.**

9. Tulot

ANSIOTULOT

Ansiotulo on henkilöverotuksen käsite. Ansiotuloa ovat muun muassa työnantajan maksamat tai omasta yrityksestä nostetut palkkatulot, eläketulo ja veronalaiset sosiaaliturvaetuudet, esimerkiksi työttömyys- ja vanhempainpäivärahat.

Vuonna 2019 suurin osuus (20 %) Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoista ansaitsi ansiotuloa kymmenestä kahteenkymmeneen tuhanteen euroa.

Kaikilla aineiston ammattitaiteilijoilla ansiotulojen mediaani oli 26 908 euroa ja keskiarvo 30 907 euroa.

Työllisiksi vuoden viimeisellä viikolla tilastoitujen ammattitaiteilijoiden ansiotulojen mediaani oli 31 648 euroa ja keskiarvo 34 936 euroa.

Eläkeläisiksi tilastoitujen ammattitaiteilijoiden eläketulojen mediaani oli 26 186 euroa ja keskiarvo 26 509 euroa.

TAULUKKO 4. Ansiotulot Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoilla vuonna 2019.

Ansiotulot, € vuonna 2019	Taiteilijoiden lukumäärä	Osuus, %
0 tai ei tietoa	163	1,0 %
-9 999	2 862	17,1 %
10 000-19 999	3 363	20,1 %
20 000-29 999	2 907	17,3 %
30 000-39 999	2 529	15,1 %
40 000-49 999	2 061	12,3 %
50 000-59 999	1 326	7,9 %
60 000-69 999	678	4,0 %
70 000-79 999	330	2,0 %
80 000-89 999	180	1,1 %
90 000-99 999	118	0,7 %
100 000-149 999	185	1,1 %
150 000-	54	0,3 %
	16 756	100,0 %

SOSIAALITURVAETUUKSET

Suomen sosiaaliturva kattaa vanhuuden, työkyvyttömyyden, sairauden, työttömyyden, lapsen saamisen, huoltajan menetyksen, kuntoutuksen tai opiskelun vuoksi syntyneen toimeentulon tarpeen. Osa sosiaaliturvaetuuksista perustuu aiemmin ansaittuihin tuloihin tai työskentelyyn ja osa on tuloista tai aiemmasta työskentelystä riippumatonta.

Vuoden 2019 aikana kaikista Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoista oli saanut

- työttömyysturvaa 26 %
- asumistukea 18 %
- toimeentulotukea 3 %
- opintorahaa 7 %
- sairausvakuutuksen päivärahaa 8 %
- vanhempainpäivärahaa 4 %.

PALKANSAAJIEN PALKKATULOT

Palkkatuloa on palkka, palkkio sekä muu etuus ja korvaus, joka maksetaan työstä, joka tehdään tehtävän antajalle korvausta vastaan.

Palkansaajiksi vuoden 2019 viimeisellä viikolla tilastoitujen ammattitaiteilijoiden palkkatulojen mediaani oli 22 480 euroa ja keskiarvo 26 371 euroa.

TAULUKKO 5. Palkkatulot Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoilla vuonna 2019.

Palkkatulot, €	Palkansaajien (vuoden 2019 viimeinen viikko) lkm. ammattitaiteilijoista	%
-9 999	1 525	17,0 %
10 000-19 999	1 645	18,3 %
20 000-29 999	1 379	15,4 %
30 000-39 999	1 419	15,8 %
40 000-49 999	1 371	15,3 %
50 000-59 999	888	9,9 %
60 000-69 999	372	4,1 %
70 000-79 999	160	1,8 %
80 000-89 999	98	1,1 %
90 000-99 999	40	0,4 %
100 000-149 999	67	0,7 %
150 000-	7	0,1 %
	8 971	100,0 %

PÄÄOMATULOT

Pääomatuloa on omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen.

Enemmistöllä (59 %) Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoista ei vuoden 2019 aikana ollut pääomatuloa. Vuonna 2019 koko väestön keskimääräinen veronalainen pääomatulo Suomessa oli 5 459 euroa ja veronalaisten pääomatulojen mediaani 282 euroa.

YRITTÄJIEN YRITTÄJÄTULOT

Yrittäjätuloihin kuuluvat tulot elinkeinon harjoittamisesta, maa- ja metsätaloudesta sekä tekijänoikeuspalkkioista.

Yrittäjiksi vuoden 2019 viimeisellä viikolla tilastoitujen ammattitaiteilijoiden yrittäjätulojen mediaani oli 6 990 euroa ja keskiarvo 15 674 euroa.

TAULUKKO 6. Yrittäjätulot Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoilla vuonna 2019.

Yrittäjätulot, €	Yrittäjien (vuoden 2019 viimeinen viikko) lkm. ammattitaiteilijoista	%
0	468	15,6 %
-9 999	1 250	41,6 %
10 000-19 999	446	14,8 %
20 000-29 999	314	10,5 %
30 000-39 999	189	6,3 %
40 000-49 999	122	4,1 %
50 000-59 999	79	2,6 %
60 000-69 999	43	1,4 %
70 000-79 999	25	0,8 %
80 000-89 999	21	0,7 %
90 000-99 999	13	0,4 %
100 000-149 999	25	0,8 %
150 000-	9	0,3 %
	3 004	100,0 %

TAULUKKO 7. Pääomatulot Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoilla vuonna 2019.

Pääomatulot, €	Taiteilijoiden lukumäärä	%
0 tai ei tietoa	9 870	58,9 %
Alle 1 000	3 946	23,5 %
1 000-9 999	2 315	13,8 %
10 000-19 999	361	2,2 %
20 000-29 999	106	0,6 %
30 000-39 999	50	0,3 %
40 000-49 999	26	0,2 %
50 000-	81	0,5 %
	16 756	100,0 %

KOKONAISTULOT

Kokonaistuloihin luetaan ansio- ja pääomatulot yhteensä valtionverotuksessa. Niihin eivät sisälly verottomat apurahat.

Vuonna 2019 Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoiden kokonaistulojen mediaani oli 27 983 euroa ja keskiarvo 33 808 euroa.

Kokonaistulojen mediaaneissa on huomattavia eroja eri taiteenaloilla sekä miesten ja naisten välillä. Osaltaan eroja voi selittää apurahojen merkitys eri taiteenaloilla. Esimerkiksi visuaalisten taiteiden alalla kokonaistulojen mediaani on huomattavasti matalampi kuin etenkin musiikin ja esittävien taiteiden aloilla.

KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHATULOT

Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot sekä saadut tulonsiirrot, joista vähennetään maksetut tulonsiirrot kuten välittömät verot ja sosiaaliturvamaksut. Apurahat sisältyvät käytettävissä oleviin rahatuloihin.

Vuonna 2019 Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli 26 126 euroa ja keskiarvo 29 255 euroa.

Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli korkein kirjallisuuden alalla ja matalin visuaalisten taiteiden alalla. Miehillä käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli korkeampi muilla kuin musiikin alalla.

TAULUKKO 8. Kokonaistulot Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoilla eri taiteenaloilla vuonna 2019.

Taiteenala	Kokonaistulot, mediaani, €	Nainen, mediaani, €	Mies, mediaani, €
Arkkitehtuuri ja muotoilu	29 087	25 130	37 784
Audiovisuaaliset taiteet	29 811	27 202	32 866
Esittävät taiteet	31 408	28 713	36 581
Kirjallisuus	27 712	27 119	28 259
Musiikki	31 754	31 351	32 160
Visuaaliset taiteet	16 985	16 171	18 188

TAULUKKO 9. Käytettävissä olevat rahatulot Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoilla eri taiteenaloilla vuonna 2019.

Taiteenala	Käytettävissä olevat rahatulot mediaani, €	Nainen, mediaani, €	Mies, mediaani, €
Arkkitehtuuri ja muotoilu	26 761	24 001	31 007
Audiovisuaaliset taiteet	27 276	26 445	28 430
Esittävät taiteet	28 162	26 777	29 895
Kirjallisuus	29 333	29 220	29 382
Musiikki	27 017	27 409	26 647
Visuaaliset taiteet	20 890	20 723	21 221

10. Apurahat

Apurahalla on suuri merkitys taiteilijoille etenkin taiteenaloilla, joilla ei ole palkkatyön mahdollistavia rakenteita. Tilastokeskus ei tilastoi erikseen apurahalla työskentelyä, joten sitä ei saada esiin FOLK-aineistosta.

Taiteilijana Suomessa -tutkimushankkeen kumppaneiden toimittamasta aineistosta saadaan tietoa Taiken ja osan apurahasäätiöistä myöntämistä apurahoista.

Mediaanisummissa tarkastellaan Taiken vuosina 2017–2019 myöntämiä apurahoja sekä kolmen säätiön vuosina 2018–2020 myöntämiä apurahoja. Säätiöistä ei tässä lueta mukaan Musiikin edistämissäätiön apurahoja, jotka poikkeavat sekä suuruudeltaan että luonteeltaan huomattavasti muista tarkasteltavista säätiöistä.

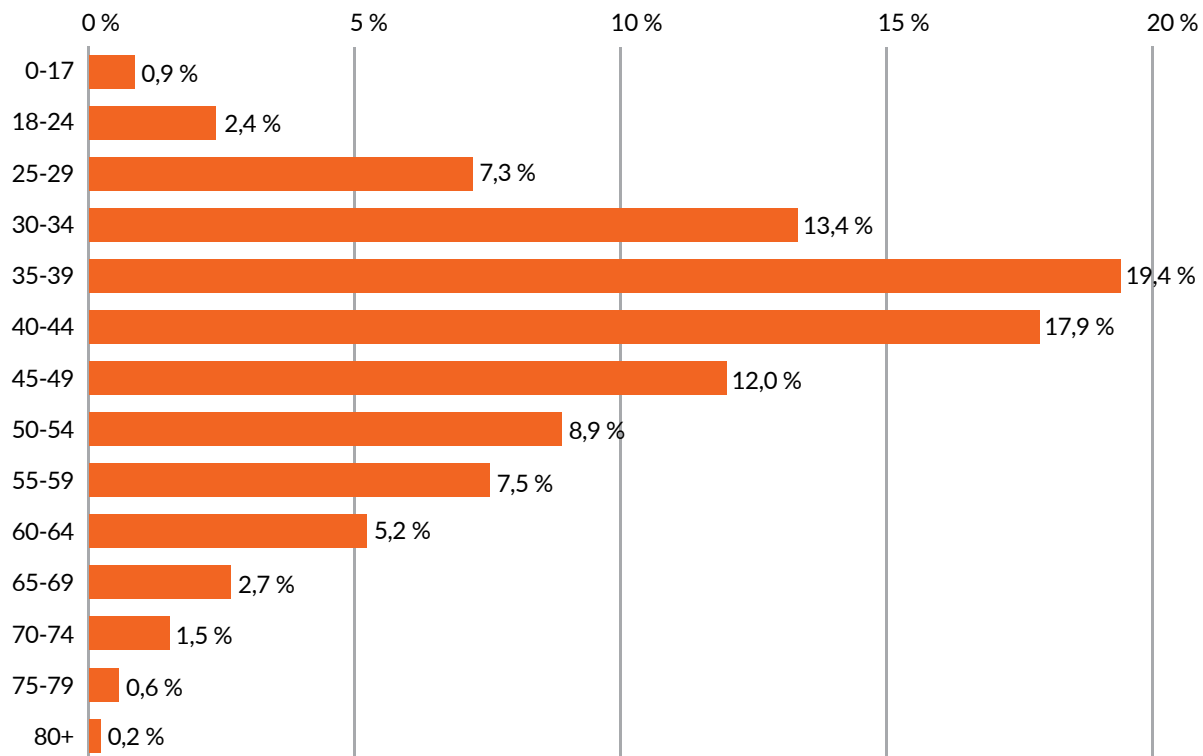
Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineiston ammattitaiteilijoista 48 prosenttia (n= 8343) oli saanut apurahaa.

Näistä apurahan saajista naisia on 53 prosenttia ja miehiä 47 prosenttia.

Suomenkielisiä apurahan saajista on noin 90 prosenttia, ruotsinkielisiä viisi prosenttia ja muita äidinkieliä puhuvia kuusi prosenttia.

Aineiston ammattitaiteilijat ovat voineet saada apurahaa toimintaan useammalla taiteenalalla.

KUVIO 8. Apurhasaajien ikäjakauma Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

Apurahansaajien osuudet tarkastellussa aineistossa vaihtelivat eri taiteenaloilla. Suurin apurahansaajien osuus oli visuaalisten taiteiden alalla (31 %). Apurahojen mediaani oli korkein kirjallisuuden alalla (16 000 euroa).

TAULUKKO 10. Apurahansaajat eri taiteenaloilla Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

Taiteenala	Osuus apurahaa saaneista, %	Mediaani, €	Mediaani, naiset, €	Mediaani, miehet, €
Arkkitehtuuri ja muotoilu	9 %	10 000	11 000	10 256
Audiovisuaaliset taiteet	19 %	10 575	10 203	10 641
Esittävät taiteet	21 %	11 000	11 450	12 000
Kirjallisuus	18 %	16 000	14 000	15 800
Musiikki	21 %	7 200	7 000	9 000
Visuaaliset taiteet	31 %	13 000	12 200	13 025

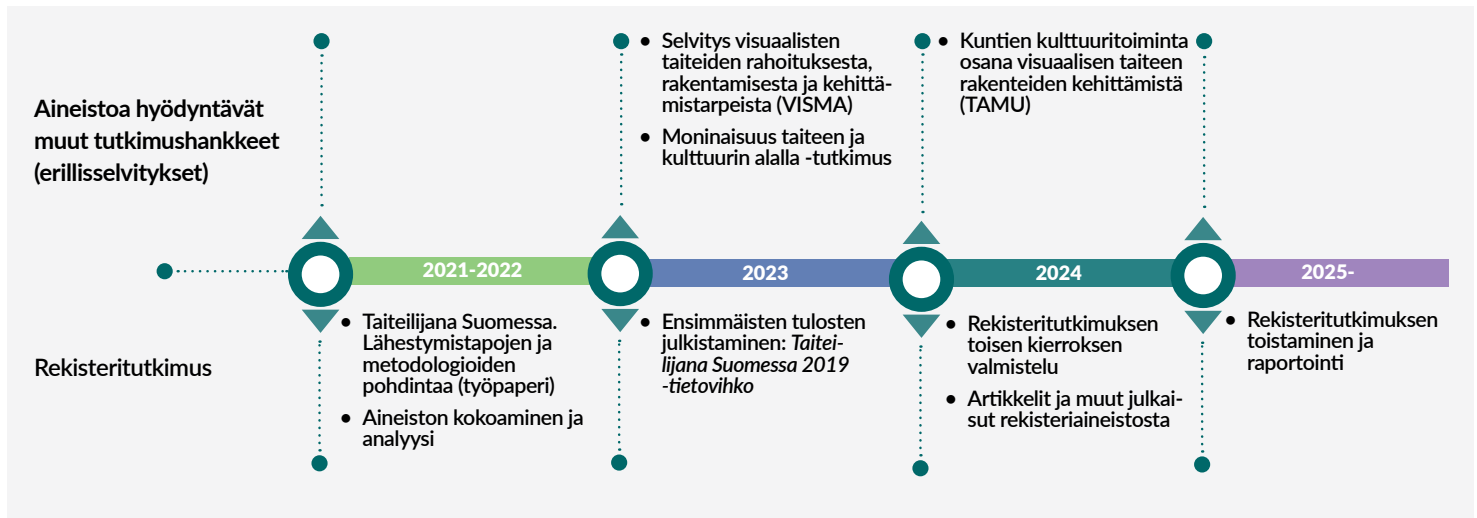
Apurahaa valtiolta (Taike) ja säätiöiltä saaneiden taiteilijoiden osuus aineistossa oli korkein visuaalisten taiteiden alalla. Säätiöiden apurahansaajissa painottuvat myös musiikin alojen taiteilijat.

TAULUKKO 11. Valtion (Taike) ja kolmen säätiön myöntämien apurahojen jakautuminen eri taiteenaloilla Taiteilijana Suomessa -tutkimusaineistossa.

Taiteenala	Taike, osuus apurahaa saaneista, %	Taike, apurahasummien mediaani, €	Säätiöt, osuus apurahaa saaneista %	Säätiöt, apurahasummien mediaani, €
Arkkitehtuuri ja muotoilu	10 %	8 000	8 %	12 000
Audiovisuaaliset taiteet	18 %	8 000	22 %	8 950
Esittävät taiteet	22 %	7 000	20 %	12 000
Kirjallisuus	23 %	11 750	13 %	13 000
Musiikki	16 %	6 000	25 %	8 000
Visuaaliset taiteet	36 %	8 000	29 %	13 000

Säätiöiden apurahasummien mediaani oli korkeampi kuin Taikella.

KUVIO 9. Taiteilijana Suomessa -tutkimushankkeen aikataulu.

11. Yhteenveto ja jatkotutkimus

Tämä tietovihko kokoaa yhteen laajaa rekisteripohjaista tietoa ammattitaiteilijoista Suomessa vuonna 2019. Aineistoa analysoidaan Taiteilijana Suomessa -tutkimushankkeessa edelleen katsausten ja artikkelien muodossa. Tuloksia verrataan laadullisiin aineistoihin kuten kyselyihin ja haastatteluihin sekä tietoon ammattitaiteilijoista muissa Pohjoismaissa.

Taiteilijana Suomessa -tutkimushanke jatkuu yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Taiken ja Tilastokeskuksen kanssa. Tavoitteena on toistaa rekisteriaineiston koonti vuoden 2024 tilanteesta. Pyrkimys on saada mukaan mahdollisimman kattavasti aineistoja taiteilijajärjestöiltä ja apurahasäätiöiltä.

12. Aineisto ja lähteet

Hirvi-Iljäs, M., Renko, V., Lahtinen, E., Sokka, S., Jakonen, O. & Kurlin Niiniäho, A. 2021. *Taiteilijana Suomessa -tutkimus. Lähestymistapojen ja metodologioiden pohdintaa*. Cuporen työpapereita 15. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Sokka, S., Renko, V., Hirvi-Iljäs, M., Karttunen, S. & Lahtinen, E. (2023). *Visuaaliset taiteet Suomessa. Selvitys toimialan rahoituksesta, rakenteista ja kehittämistarpeista*. Cuporen verkkojulkaisuja 73. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Tilastokeskus: FOLK: henkilötietojen pitkäikäisaineisto,

Tilastokeskus: Käsitteet.